

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1919 kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av 2 § 4:o och 3 § tryckfrihetsförordningen.

Närvarande: herrar Larsson i Västerås, Clason, Hellberg, Bellinder, Olof Olsson, von Mentzer, greve Alexander Hamilton, Ljunggren, Gullberg, Schyller, N. A. Nilsson, Magnusson i Tumhult, Janson i Kungsör, Räf, Zander, Engberg, Norman, Persson i Tofta och Vennerström.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 243, däri Kungl. Maj:t, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden den 14 mars 1919, till riksdagens prövning i grundlagsenlig ordning framlagt följande

Förslag

till

ändrad lydelse av 2 § 4:o och 3 § tryckfrihetsförordningen.

2 §.

4:o) I grund — — — som helst.

Vid föregående tillåtelse skola följande undantag ovägerligen iakttagas:

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 5 saml. 35 häft. (Nr 42.)

- Att protokoll — — — icke uppenbara.
 Att ej — — — — — femtio riksdaler.
 Att mobiliseringsplaner — — — skriften konfiskeras.
 Att, där — — — — — skriften konfiskeras.
 Att, i vad — — — — — femtio riksdaler.
 Det skall — — — — sexton skillingar.
 Att protokoll — — — sexton skillingar.
 Att ingen — — — — sexton skillingar.
 Att läkares — — — sexton skillingar.
 Att handlingar — — — sexton skillingar.
 Att utdrag — — — — femtio riksdaler.
 Att till — — — — — trehundra riksdaler.
 Att uppgifter — — — — femtio riksdaler.
 Att för — — — — — trehundra riksdaler.
 Att följande brev och handlingar, nämligen:
 från bankinspektionen till bank avlåtna ämbetsbrev, de handlingar,
 varå desamma grundas, och svarsskrivelser å sådana ämbetsbrev, samtliga i vad de röra enskildes förhållanden till bank,
 från tillsynsmyndigheten över fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet till vederbörande yrkesutövare avlåtna ämbetsbrev, de handlingar, varå desamma grundas, och svarsskrivelser å sådana ämbetsbrev, samtliga i vad de röra sågda yrkesutövares enskilda affärer eller andra personers ekonomiska förhållanden,
 icke må utlämnas, förrän femton år från brevets eller handlingens datum förflutit. Den häremot bryter, så ock den, som i tryck offentliggör dylik handling, vilken obehörigen utlämnats, böte femtio riksdaler.
 Att ansökning — — — — femtio riksdaler.
 Att i ärende — — — skriften konfiskeras.
 Att sådant — — — själva huvudsaken.
 I övrigt — — — stadgat är.

3 §.

— — — — —
 14:o) Kungörande av kurslistor, i vilka å fondbörs här i riket introducerade obligationer, aktier eller liknande värdepapper upptagits till andra kurser än som blivit å sådan fondbörs noterade eller i vilka beträffande å fondbörs här i riket noterad kurs icke angivits den börs, där kursen noterats, samt den dag och, såvida å den ifrågavarande börsen kursnotering sker vid mera än ett tillfälle å dagen, det noterings-tillfälle kursen avser; kungörande av kurslistor, i vilka, oaktat veder-

börligt tillstånd därtill icke erhållits, upptagits kurser beträffande å fondbörs här i riket icke introducerade värdepapper av ovan angivna slag; meddelanden, vilka uppenbarligen hava till syfte att uppmuntra till spekulacion i obligationer, aktier eller liknande värdepapper. Den här- emot bryter, straffes med böter från och med ett hundra till och med tio tusen kronor, och skriften konfiskeras.

Till stöd för det genom Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition framlagda förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningen har statsrådet och chefen för justitiedepartementet, efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet, enligt det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet, anfört följande:

*Den kungl.
propositionens
motivering.*

»Det förslag till lag om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet, som av Eders Kungl. Maj:t den 21 nästlidne februari i proposition nr 114 framlagts för riksdagen, innehåller bland annat bestämmelser om att utövarne av fondkommissionsrörelse, varmed förstås yrkesmässigt idkad verksamhet, som avser köp och försäljning i kommission av aktier, banklotter och andra delaktighetsbevis i bolag samt obligationer, skola stå under uppsikt av en statsmyndighet, som har att övervaka, att dessa yrkesutövare iakttaga vad dem enligt den föreslagna lagen åligger, samt att i övrigt ägna deras verksamhet den tillsyn, vartill de i lagen meddelade bestämmelser föranleda. I sådant hänseende må nämnas, att lagen innehåller, att fondkommissionsrörelse icke må utövas utan särskilt tillstånd och att sådant tillstånd kan återkallas, om rörelsen utövas på olämpligt sätt eller prövas vara till skada för det allmänna eller, i vissa fall, om ett närmare samarbete etablerats med ett under nämnda myndighets uppsikt icke stående företag, som har till ändamål att för egen räkning köpa och sälja värdepapper av ovan angivet slag eller att utlåna penningar mot säkerhet av sådana värdepapper. För att sätta tillsynsmyndigheten i stånd att utöva sin kontrollerande verksamhet stadgas i lagen skyldighet för idkare av fondkommissionsrörelse att, bland annat, meddela tillsynsmyndigheten alla de upplysningar rörande sin kommissionsrörelse och sin ekonomiska ställning, som av nämnda myndighet äskas.

Vidare stadgas i 42 § av den föreslagna lagen, att kurslista beträffande fondpapper, vilka få göras till föremål för affärer å fondbörs här i riket, icke må offentliggöras eller bland ett flertal personer utspridas, med mindre i listan upptagits allenast sådana kurser, som blivit å dylik fondbörs noterade, att beträffande varje i sådan lista upptagen

kurs utav listan skall framgå, å vilken börs kursen noterats samt vilken dag och, såvida å den ifrågavarande börsen kursnotering sker vid mer än ett tillfälle å dagen, vilket noteringstillfälle kursen avser, samt att utan särskilt tillstånd av tillsynsmyndigheten kurslista, i vilken upp-tagits kurser å fondpapper, som icke få göras till föremål för affärer å fondbörs här i riket, icke må offentliggöras eller bland ett flertal personer utspridas. Fondpapper utgör enligt lagen benämningen på aktier, banklotter och andra delaktighetsbevis i bolag samt obligationer.

Överträdelse av föreskrifterna i 42 § är belagd med straff enligt bestämmelse i lagens 49 §, i vilket lagrum straff jämväl stadgas för bland annat den, som offentliggör eller bland ett flertal personer ut-sprider meddelande, vilket uppenbarligen har till syfte att uppmuntra till spekulation i fondpapper.

De sakkunniga.

De sakkunniga, som inom finansdepartementet biträtt vid uppgörandet av omförmälda lagförslag, hava i sitt den 20 mars 1918 avgivna betänkande jämväl föreslagit vissa ändringar i tryckfrihetsförordningen. I betänkandet yttras härom: Den tillsyn tillsynsmyndigheten enligt den föreslagna lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet hade att ägna fondkommissionärernas yrkesutövning, komme naturligtvis icke sällan att föranleda skriftväxling mellan nämnda myndighet och en fondkommissionär. Det torde vara lätt att inse, att en sådan skriftväxling ofta kunde komma att beträffande fondkommissionärens eller andra personers fondaffärer eller ekonomiska förhållanden i övrigt innehålla detaljer, vilkas offentliggörande skulle kunna tillskynda dessa allvarligt men samt även i andra avseenden medföra avsevärda olägenheter. En viss sekretess med avseende å de från tillsynsmyndigheten utgående och till denna inkommande skrivelser torde därför vara högeligen av behovet påkallad. Efter mönster av vad som enligt 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen gällde rörande hemlighållande av vissa skrivelser och handlingar angående bankinspektionens verksamhet, torde detta skydd böra omfatta ämbetsbrev, som av tillsynsmyndigheten avlätes till fondkommissionär, de handlingar, varå dessa brev grundade sig, och de å breven inlupna svars-skrivelser, samtliga i vad de rörde vederbörande kommissionärens eller andra personers affärsförhållanden, samt gälla för en tid av femton år. Föreskrifterna torde på grund av sin nära överensstämmelse med de föreskrifter, som enligt vad nyss nämnts i förevarande hänseende redan gällde beträffande bankinspektionens handlingar, böra i ovannämnda lagrum sammanföras med dessa till ett stycke. I den föreslagna lagen angående fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet föresloges straff

dels för offentliggörande av kurslista av visst innehåll dels för offentliggörande av meddelande, vilket uppenbarligen hade till syfte att uppmuntra till spekulation i fondpapper. Kurslistor bringades så gott som alltid till allmänhetens kännedom genom tidningarna. Även meddelanden, som innehölle uppmuntran till spekulation, spriddes i regel i sådan form, att de vore att hänföra till tryckta skrifter. På det att förekomsten av dylika listor och meddelanden måtte kunna effektivt motverkas, torde det följaktligen vara nödvändigt, att deras offentliggörande i tryck belades med straff i tryckfrihetsförordningen. Bestämmelser härom torde böra inflyta som ett nytt mom. i 3 §.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle i tryckfrihetsförordningen stadgas, att offentliggörande i tryck av listor och meddelanden av ovan nämnda slag skulle straffas efter lagen om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet.

De av de sakkunniga förordade ändringar i tryckfrihetsförordningen, som avse att skydda vissa handlingar rörande privata affärsförhållanden mot offentliggörande, anser jag vara av behovet påkallade. Vad angår förslaget i dess övriga del, innefattar detsamma ett fullständigande av vissa i förslaget till lag om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet upptagna straffstadganden. Enligt nämnda lagförslag skall straffpåföljd inträda bland annat på grund av offentliggörande av kurslista, därest sådan kurslista antingen, såvitt angår å fondbörs introducerade fondpapper, är missvisande eller saknar vissa uppgifter, eller ock, såvitt gäller icke introducerade fondpapper, offentliggjorts utan auktorisation av tillsynsmyndigheten. Genom förevarande förslag till ändring i tryckfrihetsförordningen skulle dylikt offentliggörande straffas även då det sker genom tryckt skrift. Ehuru väl den ifrågasatta ändringens genomförande kommer att medföra en måhända ganska betungande kontrollskyldighet för tidningspressen över meddelanden av denna art, finner jag mig dock kunna förorda att även i denna del de sakkunnigas förslag förelägges riksdagen.

För övrigt ha vissa redaktionella ändringar skett i förslaget.

Föredraganden uppläste härefter förslag till ändrad lydelse av 2 § 4:o och 3 § tryckfrihetsförordningen och hemställde, att förslaget måtte föreläggas riksdagen till prövning i grundlagsenlig ordning.»

Genom § 49 av den lag om fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet, vilken av innevarande års riksdag har antagits, ha i svensk rätt införts straff för annat utspridande än genom tryckt skrift

*Departements-
chefen.*

**Utskottets
yttrande.**

av sådana kurslistor, vilka omnämnas i det i förevarande proposition förefintliga förslaget till ändrad lydelse av 3 § tryckfrihetslagen, samt av meddelanden, vilka uppenbarligen hava till syfte att uppmuntra till spekulation i fondpapper. Då sådana kurslistor och sådana meddelanden oftast spridas genom pressen, kommer den antagna lagstiftningen onekligen att uppvisa en lucka, om nu föreliggande proposition ej vinner riksdagens bifall. Trots detta förhållande anser sig utskottet emellertid icke kunna biträda propositionens förslag till ändrad lydelse av 3 § tryckfrihetslagen. Utskottet har i förevarande ämne fått mottaga en framställning från styrelsen från svenska tidningsutgivareföreningen, vilken organisation representerar alla väsentliga politiska meningsskiljaktigheter inom den svenska pressen. I denna framställning heter det bland annat: »I praktiken skulle det föreslagna stadgandet för tidningspressen medföra en verkan av otrygghet och hinder i många fall, då det gällde offentliggörandet av ekonomiska meddelanden, för så vitt de innebure gynnsamma rapporter om bolag, om affärskonjunkturer för vissa branscher eller om nygrundande av företag m. m. Varje sådant meddelande skulle med nödvändighet tangera ett förbudsstadgande mot uppmuntran till spekulation, enär det i själva verket icke kan undgå att innebära en sådan uppmuntran och dess avfattning svårligen kan formas till en säker garanti mot utläsande av ett mer eller mindre uppenbart syfte däri. Gent emot den allmänna dagbladspressens redaktionella affärsavdelningar skulle stadgandet säkerligen bli ganska verkningslöst. Även där ett syfte funnes, skulle det helt visst giva sig effekt utan att framträda alltför uppenbart. I fråga om annonser med salubjudande av aktier m. m. skulle det för en tidnings ansvarige utgivare eller hans företrädare ställa sig ytterligt svårt att i varje fall avgöra, huruvida ett uppmuntningssyfte däri låge uppenbart eller icke. Inom tidningspressen torde man ha en rätt stark känsla av, att de svävande lagbestämmelser, inför vilka man står i stundlig risk av konflikt, äro mera till skada än gagn för utbildande av en sund tryckfrihetsrätt. I detta fall bleve kontrollförpliktelsen säkerligen oöverkomlig.» Enligt utskottets uppfattning är det på grund av dessa och andra olägenheter av de nya bestämmelserna till mindre nackdel, att de beslutade åtgärderna mot spekulation komma att förete en lucka, än att det nya momentet inskrives i tryckfrihetslagen.

Mot det föreslagna tillägget i 2 § 4 mom. tryckfrihetslagen och mot de jämkningar i övrigt, som i momentet företagits, har utskottet intet att erinra.

På grund av vad utskottet anfört, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts proposition, i vad den avser 3 § tryckfrihetslagen, ville såsom vilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande

Förslag

till

ändrad lydelse av 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen.

Nuvarande lydelse:

2 §.

4:o) I grund — — — som helst.
Vid föregående tillåtelse skola följande undantag ovägerligen iakttagas:

Att protokoll — — — icke uppenbara.

Att ej — — — — femtio riksdaler.

Att mobiliseringsplaner — — — skriften konfiskeras.

Att, där — — — — skriften konfiskeras.

Att, i vad — — — — femtio riksdaler.

Det skall — — — sexton skillingar.

Att protokoll — — — sexton skillingar.

Att ingen — — — sexton skillingar.

Att läkares — — — sexton skillingar.

Att handlingar — — sexton skillingar.

Att utdrag — — — femtio riksdaler.

Att till — — — — trehundra riksdaler.

Att uppgifter — — — femtio riksdaler.

Föreslagen lydelse:

2 §.

4:o) I grund — — — som helst.
Vid föregående tillåtelse skola följande undantag ovägerligen iakttagas:

Att protokoll — — — icke uppenbara.

Att ej — — — — — femtio riksdaler.

Att mobiliseringsplaner — — — skriften konfiskeras.

Att, där — — — — skriften konfiskeras.

Att, i vad — — — — femtio riksdaler.

Det skall — — — sexton skillingar.

Att protokoll — — — sexton skillingar.

Att ingen — — — sexton skillingar.

Att läkares — — — sexton skillingar.

Att handlingar — — — sexton skillingar.

Att utdrag — — — femtio riksdaler.

Att till — — — — trehundra riksdaler.

Att uppgifter — — — femtio riksdaler.

Att för — — — — trehundra riksdaler.

Att de från bankinspektionen till bank avlätna ämbetsbrev och de handlingar, varå desamma grundas, ävensom svarsskrivelser å sådana ämbetsbrev icke må, i vad de röra enskildas förhållanden till bank, utlämnas, förrän femton år från brevets eller handlingens datum förflutit. Den häremot bryter, så ock den, som i tryck offentliggör dylik handling, vilken obehörigen utlämnats, böte femtio riksdaler.

Att ansökning — — — femtio riksdaler.

Att i ärende — — — skriften konfiskeras.

Att sådant — — — själva huvudsaken.

I örigt — — — stadgat är.

Stockholm den 31 maj 1919.

På konstitutionsutskottets vägnar:

VIKTOR LARSSON.

Att för — — — — trehundra riksdaler.

Att följande brev och handlingar, nämligen:

från bankinspektionen till bank avlätna ämbetsbrev, de handlingar, varå desamma grundas, och svarsskrivelser å sådana ämbetsbrev, samtliga i vad de röra enskildas förhållanden till bank,

från tillsynsmyndigheten över fondkommissionsrörelse och fondbörsverksamhet till vederbörande yrkesutövare avlätna ämbetsbrev, de handlingar, varå desamma grundas, och svarsskrivelser å sådana ämbetsbrev, samtliga i vad de röra sagda yrkesutövarers enskilda affärer eller andra personers ekonomiska förhållanden,

icke må utlämnas, förrän femton år från brevets eller handlingens datum förflutit. Den häremot bryter, så ock den, som i tryck offentliggör dylik handling, vilken obehörigen utlämnats, böte femtio riksdaler.

Att ansökning — — — femtio riksdaler.

Att i ärende — — — skriften konfiskeras.

Att sådant — — — själva huvudsaken.

I övrigt — — — stadgat är.

Reservation:

av herrar von Mentzer och Räf.